

ชั้นเรียนออนไลน์เพื่อสนับสนุนการศึกษาแห่งศตวรรษที่ 21

ผศ.ดร.ธวัชชัย ปิยะวัฒน์, ดร.จันทวรรณ ปิยะวัฒน์

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

(support@ClassStart.org)

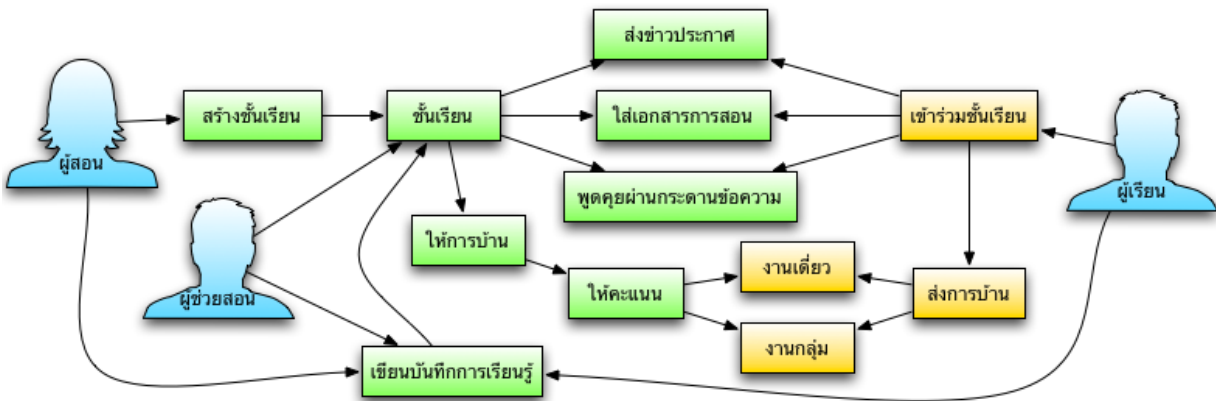
ในปัจจุบันนี้เว็บไซต์สื่อทางสังคม (Social Media) เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้ผู้คนจากทั่วทุกมุมของโลกสามารถเชื่อมโยงถึงกันได้อย่างสะดวกเพื่อการดำเนินกิจกรรมทางออนไลน์ร่วมกันกับเครือข่ายสังคมของตนเอง ปรากฏการณ์เช่นนี้ได้ส่งผลให้ผู้คนเกิดความกระตือรือร้นที่จะทำงานด้วยการร่วมมือกับผู้อื่นมากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน ซึ่งเป็นโอกาสในการสร้างทักษะที่สำคัญอย่างหนึ่งของการศึกษาแห่งศตวรรษที่ 21 ให้แก่คนไทย นั่นคือ ทักษะในการใช้ชีวิตร่วมกันกับผู้คนในสังคม แต่ในขณะเดียวกันประเทศไทยยังประสบปัญหาความพร้อมทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาในอีกหลายประการซึ่งล้วนเข้ามาส่งผลกระทบต่อความท้าทายด้านการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของไทย

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการออกแบบวัฒนธรรมการเรียนการสอนที่ให้อำนาจแก่ผู้เรียนเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางผ่านปรัชญาของการ “สอนน้อย แต่เรียนรู้ให้มาก” กล่าวคือ การที่ครูเป็นโค้ชหรือเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนอันทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะของการใฝ่รู้และสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง อย่างไรก็ตามจุดพลิกผันทางการศึกษาในครั้งหนึ่งของประเทศไทยจะเกิดขึ้นไม่ได้หากขาดเทคโนโลยีสารสนเทศทางการเรียนรู้ที่ทรงประสิทธิภาพและใช้งานได้ง่ายและสะดวก

“ClassStart” (<http://ClassStart.org>) เปรียบเสมือน “นาวาปัญญา” หรือเรือข้ามฟากที่จะนำพาเยาวชนไทยจำนวนกว่า 4 ล้านคน ค่อยๆ ก้าวข้ามผ่านระบบการศึกษาในศตวรรษที่ 20 ไปยังศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดย ClassStart เป็นระบบชั้นเรียนออนไลน์ (Learning Management System) ที่พัฒนาขึ้นเพื่อรองรับรูปแบบจัดการการศึกษาของไทยและมุ่งส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้สอนสามารถออกแบบการเรียนการสอนที่มีความยืดหยุ่นและใช้สื่อเทคโนโลยีของ ClassStart เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้อย่างสะดวก เนื่องจากสามารถใช้งานได้ง่าย เข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลาเพียงแค่มือถือคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต อีกทั้งผู้ใช้ไม่ต้องติดตั้งและดูแลเว็บไซต์และเครื่องแม่ข่ายเอง

ClassStart ได้รับการพัฒนาขึ้นโดย ผศ.ดร.ธวัชชัย และ ดร.จันทวรรณ ปิยะวัฒน์ ซึ่งเป็นผู้พัฒนาชุมชนออนไลน์เพื่อคนทำงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ GotoKnow.org มากกว่า 8 ปี โดย ClassStart เปิดให้บริการฟรีแก่ผู้เรียนผู้สอนทั่วประเทศมาตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2554 ปัจจุบันมีสมาชิกกว่า 45,000 คน และชั้นเรียนกว่า 3,500 ชั้นเรียนจากกว่า 200 สถานศึกษาทั่วไทย เมื่อสมัครเป็นสมาชิก ClassStart แล้วจะสามารถเริ่มใช้งานระบบต่างๆ ได้ทันที โดยไม่มีการจำกัดจำนวนชั้นเรียนและจำนวนนักเรียนในชั้น รวมทั้งไม่จำกัดพื้นที่การเก็บข้อมูลอีกด้วย นอกจากนี้ยังสามารถรองรับปริมาณการใช้งานจำนวนมากได้พร้อมๆ กันอย่างมีประสิทธิภาพ ความสามารถปัจจุบันของ ClassStart ประกอบด้วย ระบบสมาชิก ระบบการจัดการชั้นเรียน ระบบข่าวประกาศสำหรับชั้นเรียน ระบบเอกสารการสอนสำหรับชั้นเรียน ระบบเว็บบอร์ดสำหรับชั้นเรียน

ระบบกลุ่มผู้เรียนในชั้นเรียน ระบบจัดการแบบฝึกหัด ระบบบันทึกการเรียนรู้ ระบบบันทึกคะแนนเก็บ และระบบประมวลผลคะแนน



ความสามารถปัจจุบันของ ClassStart ประกอบด้วย ระบบสมาชิก ระบบการจัดการชั้นเรียน ระบบข่าวประกาศสำหรับชั้นเรียน ระบบเอกสารการสอนสำหรับชั้นเรียน ระบบเว็บไซต์สำหรับชั้นเรียน ระบบกลุ่มผู้เรียนในชั้นเรียน ระบบจัดการแบบฝึกหัด ระบบบันทึกการเรียนรู้ ระบบบันทึกคะแนนเก็บ ระบบประมวลผลคะแนน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ระบบสมาชิก

ก่อนเริ่มใช้งาน ClassStart.org จะต้องมีการสมัครสมาชิก โดยจะใช้อีเมลเป็นตัวกลางในการสื่อสาร ผู้ที่เป็นสมาชิกแล้วจะสามารถแก้ไขข้อมูลสมาชิกและรูปประจำตัวได้ โดยข้อมูลและรายละเอียดเฉพาะสมาชิก ClassStart.org ที่เป็นผู้สอนเท่านั้นที่สามารถดูได้

นอกจากนี้ สมาชิก ClassStart.org สามารถมีบทบาทได้ทั้งเป็นผู้สอน ผู้ร่วมสอน หรือผู้เรียน เช่น ในชั้นเรียน A นาย ก. เป็นผู้สอน แต่ในชั้นเรียน B นาย ก. เป็นผู้เรียนของผู้อื่น เป็นต้น ดังนั้นเมนูการใช้งาน ClassStart.org จึงถูกจัดแบ่งออกเป็น เมนูสำหรับสมาชิก เมนูสำหรับผู้สอน และ เมนูสำหรับผู้เรียน

2. ระบบจัดการชั้นเรียน

ระบบจัดการชั้นเรียนใน ClassStart.org เน้นการจัดการเรียนการสอนที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนสามารถประยุกต์ใช้เครื่องมือต่างๆ ของ ClassStart.org ให้เหมาะสมต่อรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละชั้นเรียน เช่น การเรียนรู้แบบกลุ่ม (Cooperative learning) การเรียนรู้แบบกระตือรือร้น (Active learning) และการเรียนรู้แบบอุปนัย (Inductive learning)

โดยก่อนที่จะเริ่มใช้ความสามารถทั้งหมดของ ClassStart.org ผู้สอนจะต้องดำเนินการจัดการชั้นเรียน โดยมีการสร้างชั้นเรียนพร้อมแจ้งลิงก์ ของชั้นเรียนนั้นๆ ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนจะได้ทำการขอเข้าร่วมชั้นเรียน หลังจากนั้นผู้สอนจะต้องมีการอนุมัติหรือปฏิเสธผู้เรียนในการเข้าชั้นเรียน

นอกจากนี้ผู้สอนยังสามารถเพิ่มผู้ช่วยสอนสำหรับชั้นเรียนหนึ่งๆ ได้อีกด้วย ซึ่งผู้ช่วยสอนจะได้รับสิทธิในการเข้าใช้ระบบเช่นเดียวกับผู้สอน ไม่ว่าจะเป็น การให้คะแนนผู้เรียน การจัดการข่าวประกาศ การสนทนาร่วมกันผู้เรียน เป็นต้น แต่ผู้ช่วยสอนจะไม่ได้รับสิทธิในการปิดชั้นเรียน

3. ระบบข่าวประกาศสำหรับชั้นเรียน

ด้วยระบบข่าวประกาศสำหรับชั้นเรียน ผู้สอนสามารถประกาศข้อความแก่ผู้เรียนในชั้นเรียนได้อย่างสะดวกโดยสามารถ เลือกวันเวลาที่เริ่มต้นและสิ้นสุดการแสดงข่าวประกาศนั้นๆ ได้ และเลือกส่งข่าวนี้ผ่านทางอีเมลแก่ผู้เรียนทุกคนได้อีกด้วย ทำให้ผู้เรียนไม่พลาดข่าวสารข้อความสำคัญที่ผู้สอนต้องการสื่อสารไปถึง แม้จะ เร่งด่วนเพียงใดก็ตาม

4. ระบบเอกสารการสอนสำหรับชั้นเรียน

ClassStart.org มีระบบเอกสารการสอนที่ช่วยให้ผู้สอนสามารถวางแผนการเรียนการสอนได้อย่างมีลำดับขั้นตอน ผู้สอนสามารถให้เนื้อหาที่ใช้ในการเรียนการสอนแก่ผู้เรียนไว้ก่อนล่วงหน้า ทั้งหมดในรูปแบบสื่ออันหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น ไฟล์ข้อมูลประเภทต่างๆ ไฟล์รูป และวิดีโอคลิปซึ่งจะเป็นการสร้างผลสัมฤทธิ์ในการสื่อสารและถ่ายทอดความรู้ได้เป็นอย่างดี

อีกทั้งด้วยศักยภาพของสื่อสาธารณะทางสังคมในโลกอินเทอร์เน็ต (Social media) ที่ส่งเสริมให้เกิดการเผยแพร่เนื้อหาความรู้ได้อย่างสะดวก ระบบเอกสารการสอนสำหรับชั้นเรียนของ ClassStart.org สามารถรองรับสื่อเหล่านี้ได้ถูกประเภทอย่างสมบูรณ์แบบทำให้ผู้เรียนสามารถ ได้รับความรู้ที่เป็นปัจจุบันเท่าทันผู้เรียนในประเทศชั้นนำของโลกได้

นอกจากนี้หากผู้สอนสามารถผลิตไฟล์เสียงหรือไฟล์วิดีโอของการสอนได้ก่อนล่วงหน้าและนำมาเผยแพร่ไว้ในชั้นเรียนของผู้สอนใน ClassStart.org ไว้ก่อนจะทำให้ผู้เรียนสามารถศึกษาเนื้อหาการสอนได้ทั้งก่อนและหลังการเข้า ชั้นเรียน ทำให้ผู้สอนสามารถใช้ชั่วโมงในชั้นเรียนเน้นไปที่การพูดคุยซักถามปัญหาข้อสงสัยในเนื้อหาหรือทำกิจกรรมเสริมการเรียนในชั้นเรียนได้มากยิ่งขึ้น

5. ระบบเว็บบอร์ดสำหรับชั้นเรียน

หลักการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้น ผู้สอนจะมีหน้าที่คอยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมที่จะเรียนเพื่อการเรียน รู้ได้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง ระบบเว็บบอร์ดสำหรับชั้นเรียนใน ClassStart.org สามารถเข้ามาช่วยเหลือผู้สอนให้สามารถการดำเนินการลักษณะนี้ได้อย่างต่อเนื่องไม่ขึ้นกับเวลาและสถานที่ โดยผู้สอนจะสามารถให้ข้อมูลป้อนกลับและสร้างปฏิสัมพันธ์อันดีแก่ผู้เรียน ผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้อย่างสะดวกรวดเร็วทั้งในและนอกชั้นเรียนอัน เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น

ผู้เรียนหรือผู้สอนสามารถเป็นผู้ตั้งต้นข้อสนทนาได้ หากผู้สอนเป็นผู้สร้างข้อสนทนา ผู้สอนจะสามารถส่งอีเมลแจ้งตรงไปยังผู้เรียนทุกคนได้อีกด้วยทำให้มั่นใจได้ ว่าผู้เรียนจะได้รับข้อมูลนี้ทุกคน นอกจากนี้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนทุกคนในชั้นเรียนจะสามารถตอบกลับข้อสนทนา นั้นๆ ได้ อีกทั้งการสนทนายังสามารถแนบ

ไฟล์ประกอบได้อีกด้วย และหากข้อสนทนาไม่เหมาะสมหรือผู้สอนเห็นควรแก่การปิดข้อสนทนา ก็สามารถทำการ ปิดข้อสนทนานั้นๆ ได้เอง แต่ผู้เรียนจะไม่สามารถทำการปิดข้อสนทนาใดๆ ได้

6. ระบบกลุ่มผู้เรียนในชั้นเรียน

ด้วยระบบกลุ่มผู้เรียนในชั้นเรียนของ ClassStart.org ผู้สอนสามารถกำหนดกลุ่มผู้เรียน ตัวแทนกลุ่ม และสมาชิกของกลุ่มได้เพื่อเอื้อต่อการให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อแก้ปัญหาหรือทำโครงการ (Cooperative learning) และผู้เรียนสามารถส่งแบบฝึกหัดหรือการบ้านของกลุ่มได้ โดยผู้สอนจะให้คะแนนเป็นกลุ่ม ซึ่งสมาชิกในกลุ่มจะได้คะแนนเท่ากันทุกคน ระบบนี้จะมีการพัฒนาต่อไปเพื่อส่งเสริมการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มของผู้เรียน ทางออนไลน์ อันจะเป็นการพัฒนาทักษะการบริหารจัดการโครงการและพัฒนาทักษะการสื่อสาร การ คิดเชิงวิเคราะห์และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

7. ระบบจัดการแบบฝึกหัด (การบ้าน)

ภาระงานพื้นฐานที่สำคัญอย่างหนึ่งของผู้สอน คือ การตรวจการบ้านหรือแบบฝึกหัดที่เป็นทั้งแบบงานเดี่ยวและงานกลุ่มในรูปแบบ ต่างๆ เช่น แบบฝึกหัดในชั้นเรียนหรือนอกชั้นเรียน กรณีศึกษาหรือแม้แต่การทำโครงการที่มีการส่งงานเป็นระยะๆ หรือแบบฝึกหัดแบบทำประจำเพื่อการฝึกฝนทักษะ

การมีเทคโนโลยีอย่าง ClassStart.org เข้ามาเอื้ออำนวยความสะดวกแบบฝึกหัดจะทำให้เป็นการลดภาระงานส่วนนี้แก่ ผู้สอนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากการตรวจประเมินผลแบบฝึกหัดผ่าน ClassStart.org ในรูปแบบของแบบฝึกหัดแบบไร้กระดาษ (Paperless assignments) สามารถทำได้สะดวกรวดเร็ว ตรวจได้ไหนก็ได้เมื่อไรก็ได้ จึงเป็นการให้ข้อมูลป้อนกลับของคะแนนแก่ผู้เรียนเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ ได้อย่างทันที่

โดยการให้โจทย์แบบฝึกหัดนั้นผู้เขียนสามารถกำหนดเวลาที่ยืดหยุ่นได้ทั้ง วันเวลาเริ่มและวันเวลาสิ้นสุดการทำแบบฝึกหัด และผู้สอนสามารถแนบไฟล์ประกอบสำหรับการทำแบบฝึกหัดได้อีกด้วย ส่วนผู้เรียนจะมีเวลาทำแบบฝึกหัดนั้นๆ ตามกำหนดเท่านั้น หากพ้นกำหนดเวลาไปแล้วจะไม่สามารถส่งงานทางระบบได้ ช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบส่วนตัวได้เป็นอย่างดี โดยการส่งงานสามารถส่งได้ทั้งในรูปแบบของข้อความหรือไฟล์แนบได้ทุกประเภท

8. ระบบบันทึกการเรียนรู้

บันทึกการเรียนรู้ (Reflective journal) เป็นการบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในรูปแบบ การถ่ายทอดที่เป็นตัวของตัวเอง กลวิธีนี้กำลังเพิ่มความนิยมมากขึ้นเรื่อยๆ จนเป็นแนวปฏิบัติทั่วไปในการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น

เนื่องจากการฝึกถ่ายทอดกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นมีความสำคัญไม่ยิ่ง หย่อนไปกว่าเนื้อหาที่ได้รับจากการเรียนรู้ อีกทั้งการถ่ายทอดอย่างสม่ำเสมอจะทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นอันจะทำให้ผู้เรียนสามารถจดจำ เนื้อหาและเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ClassStart.org อำนาจให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนสามารถเขียนบันทึกการเรียนรู้ได้ โดยบันทึกที่เขียนไปแล้วสามารถแก้ไขหรือลบออกได้ และเลือกแสดงเป็นบันทึกส่วนตัวซึ่งผู้อื่นจะไม่สามารถอ่านได้ หรือแสดงเป็นบันทึกสำหรับชั้นเรียนที่เกี่ยวข้องได้ นอกจากนี้สามารถกดปุ่มถูกใจบันทึกที่ชอบได้อีกด้วยซึ่งเป็นการสร้าง

กำลังใจ แก่ผู้เขียนได้เป็นอย่างดี

ผู้สอนสามารถใช้ระบบนี้เพื่อติดตามความก้าวหน้าในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผู้สอนอาจจะกำหนดกับผู้เรียนในหัวข้อที่ผู้เรียนจะต้องเขียนบันทึกหลัง จากการเรียน เช่น ทบทวนประเด็นที่ได้รับจากการเรียนรู้ ประเด็นที่อยากจะเรียนรู้เพิ่มเติม ประเด็นปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหา เป็นต้น

อีกทั้งยังเป็นการตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับจากผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้สอนสามารถวางแผนการสอนเพื่อส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นอีกด้วย

9. ระบบบันทึกคะแนนเก็บ

นอกเหนือจากการมีระบบแบบฝึกหัดที่ผู้เรียนส่งคำตอบผ่านมาทางระบบและผู้สอนให้คะแนนได้แล้ว ClassStart ยังมีระบบบันทึกคะแนนเก็บที่ทำจากภายนอกระบบได้อีกด้วย เช่น คะแนนสอบกลางภาค คะแนนสอบปลายภาค ที่จัดสอบในห้องเรียนเขียนลงในกระดาษคำตอบ ซึ่งเมื่อผู้สอนตรวจคะแนนเหล่านี้เสร็จแล้ว ก็สามารถนำคะแนนมากรอกเก็บไว้ในระบบเพื่อประกาศผลการสอบให้ผู้เรียนแต่ละคนได้ โดยผู้เรียนคนหนึ่งๆ จะเห็นข้อมูลคะแนนของตนเองเท่านั้น

10. ระบบประมวลผลคะแนน

การประเมินผลการเรียนเป็นงานที่สำคัญอย่างยิ่งของผู้สอน แต่ด้วยระบบประมวลผลคะแนนใน ClassStart ผู้สอนจะสามารถดาวน์โหลดคะแนนทั้งหมดของชั้นเรียนออกมาในรูปแบบของไฟล์ .xls และ .csv ที่นำไปคำนวณเกรดต่อได้ การประมวลผลคะแนนสามารถทำได้ทุกเมื่อที่ผู้สอนต้องการซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนประกาศผลคะแนนสะสมให้แก่ผู้เรียนได้เป็นระยะๆ ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสปรับปรุงผลการเรียนได้อย่างทันทั่วทั้งปี นอกจากนี้ ClassStart จะพัฒนาระบบการตัดเกรดอัตโนมัติให้กับผู้สอนในอนาคตอันใกล้อีกด้วย

บทสรุป

เพื่ออนาคตการเรียนรู้ของลูกหลานไทย ถึงเวลาแล้วที่คนไทยทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกันพลิกผันระบบการศึกษาแบบเดิมๆ ให้ก้าวสู่การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไม่ใช่การยึดยึดเทคโนโลยีการศึกษา ไม่ใช่การปิดกั้นเทคโนโลยีสำหรับการศึกษา แต่เป็นการออกแบบวัฒนธรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

อาทิ ผู้สอนต้องพร้อมที่จะก้าวเข้าไปสู่โลกของผู้เรียน ผู้สอนรู้จักและเข้าใจหน้าที่ของเทคโนโลยีเครื่องมือใหม่เรื่อยๆ แต่หน้าที่ยังคงเหมือนเดิม สร้างโมเดลแห่งความสมดุลของการเรียนรู้แบบออนไลน์และออฟไลน์ ปลดปล่อยความรับผิดชอบที่ละน้อยผู้เรียน ให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้สอนต้องเป็นโค้ชแก่ผู้เรียนได้ผ่านการเรียนรู้แบบโครงการ สอนให้น้อยลงทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ให้มากขึ้น ร่วมกันกับผู้ปกครองและชุมชนในการดูแลบ่มเพาะผู้เรียน พัฒนาชุมชนครูผู้สอนผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างยั่งยืนเพื่อพัฒนาคน พัฒนางาน และพัฒนาองค์กร

ด้วยศักยภาพของ ClassStart ในปัจจุบันสามารถช่วยให้ผู้สอนจัดการเรียนการสอนในรูปแบบเดิมๆ ได้
อย่างสะดวก และสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อรองรับรูปแบบการเรียนการสอนที่ถูกค้นคว้าออกแบบมาใหม่
เพื่อการศึกษาของไทย ClassStart จะเป็น “นาวาปัญญา” ที่พร้อมจะนำพาการศึกษาไทยสู่ศตวรรษที่ 21 ได้
อย่างมีประสิทธิภาพหากทุกภาคส่วนร่วมมือกันสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาและใช้งานจริงอย่างต่อเนื่อง